

Регіональне управління та місцеве самоврядування

УДК 336.143.2

Шерстюк Любов Миколаївна

аспірант кафедри публічного управління та адміністрування

Полтавського державного аграрного університету

Sherstiuk Liubov

Graduate Student of the Department of Public Administration and Management

Poltava State Agrarian University

**ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІАЛЬНИМИ ГРОМАДАМИ
ПОВНОВАЖЕНЬ ЩОДО КОМПЕНСАЦІЙ ВЛАСНИКАМ ЖИТЛА
ЗА ПРОЖИВАННЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В
УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

**PARTICULARS OF IMPLEMENTATION OF AUTHORITIES BY
TERRITORIAL COMMUNITIES REGARDING COMPENSATION TO
HOME OWNERS FOR RESIDENCE OF INTERNALLY DISPLACED
PERSONS UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE**

Анотація. Стаття присвячена дослідженню реалізації таких повноважень територіальних громад в умовах військового стану, як нарахування компенсації за проживання внутрішньо переміщених осіб. Досліджувалися особливості Порядку щодо компенсації фізичним особам, за яким визначався механізм в розрізі 2022-2023 років. Проведено детальний аналіз законодавчих актів - постанов, які регулюють цей напрям роботи та приймалися одна за одною. Внесені зміни до них дозволили вдосконалити процедури нарахування та отримання компенсації, забезпечити користування правом на її отримання ширшого кола громадян, які надали прихисток внутрішньо переміщеним особам у своїх садибах. Особливу увагу націлено на найсуттєвіших покрокових змінах та результатах, які

внаслідок внесення цих змін виникли. Зміни в першу чергу стосувалися категорії внутрішньо переміщених осіб, на проживання яких поширюється Порядок нарахування. Для громадян, які надали прихисток, зазнавав змін їх вік, наявність чи відсутність заборгованості за комунальні послуги, сума компенсації та правовий статус житла. Для уповноважених осіб у місцевих радах виявилась випробуванням ціла низка змін у вимогах до прийому заяв від громадян та подальшому оформленні документів. Під час дослідження доведена необхідність вивчення результатів застосування внесених змін та подальшого виявлення недоліків у Порядку, які були допущені і виправлені законодавцем і які потребують подальшого доопрацювання. Висловлене занепокоєння незадовільною роботою інформаційно-аналітичної системи обліку даних, яка б дуже допомогла в роботі уповноваженим особам. Разом із цим звертається увага на виклики, які стали перед органами влади та територіальними громадами у зв'язку з необхідністю виконання ними принципово нових завдань в умовах, що виникли, які стали причиною неякісної підготовки документу та численного внесення змін до нього. Ними стали швидка зміна подій у країні внаслідок вторгнення, потреба у розробці Порядку компенсації, брак досвіду для застосування нових повноважень та відсутність державних коштів для їх якісного виконання роз. Запропоновано розробити алгоритм для проведення перевірки щодо встановлення факту проживання ВПО за місцем реєстрації, створити майданчик для комунікації з Товариством Червоного Хреста та надати роз'яснення щодо нарахування коштів спадкоємцям померлих власників.

Зроблено висновок, що внаслідок суттєвих якісних змін у законодавстві, яке регулює роботу з внутрішньо переміщеними особами та особами, які їх прихистили, вдалося забезпечити їх права в частині нарахування компенсації за проживання.

Ключові слова: повноваження, територіальна громада, військовий стан, внутрішньо переміщена особа.

Summary. *The article is devoted to the study of the implementation of such powers of territorial communities under martial law as the calculation of compensation for the residence of internally displaced persons. Peculiarities of the Procedure for compensation to natural persons, which determined the mechanism for the period 2022-2023, were studied. A detailed analysis of legislative acts - resolutions that regulate this line of work and were adopted one by one - was carried out. The changes made to them made it possible to improve the procedures for calculating and receiving compensation, to ensure the use of the right to receive it by a larger number of citizens who provided shelter to internally displaced persons in their gardens. Special attention is paid to the most significant step-by-step changes and results that arose as a result of making these changes. The changes primarily concern the category of internally displaced persons, to whom the Calculation Procedure is extended. Citizens who provided shelter underwent changes in their ages, the presence or absence of debts for communal services, the amount of compensation and the legal status of housing. For authorized persons in local councils, a whole series of changes in the requirements for receiving applications from citizens and subsequent processing of documents proved to be a test. During the study, the need to study the results of the application of the introduced changes and to further identify deficiencies in the Procedure, which were admitted and corrected by the legislator and which require further refinement, was proven during the study. Expressed concern about the unsatisfactory work of the information and analytical data accounting system, which would greatly help the authorized persons in their work. At the same time, attention is drawn to the challenges faced by authorities and territorial communities in connection with ensuring their performance of fundamentally new tasks in the conditions that have arisen, which were the cause of poor-quality*

preparation of the document and numerous amendments to it. They were the rapid changes in events in the country as a result of the invasion, the need for the development of the Compensation Procedure, marital experience for the application of new powers, and the appearance of state funds for their high-quality implementation. It is proposed to develop an algorithm for checking accommodation to establish the fact of IDPs based on their own registration, to create platforms for communication with the Red Cross Society, and to provide clarifications regarding the allocation of funds to the heirs of deceased owners.

It was concluded that as a result of significant qualitative changes in the legislation that regulates work with internally displaced persons and persons who sheltered them, their rights should be ensured in terms of calculating compensation for accommodation.

Key words: *authority, territorial community, martial law, internally displaced person.*

Постановка проблеми. Територіальним громадам, які знаходилися поза зоною військових дій, законодавством були передані обов'язки та надані всі повноваження щодо прийняття на свою територію та забезпечення житлом та всім необхідним внутрішньо-переміщених осіб (ВПО). Уряд, враховуючи норми відповідного законодавства, вводить Порядок щодо компенсації мешканцям територіальних громад витрат на проживання внутрішньо переміщених осіб. З 19 березня 2022 року, після введення в дію Постанови № 333 «Про затвердження Порядку компенсації витрат за тимчасове розміщення (перебування) внутрішньо переміщених осіб», органи місцевого самоврядування (ОМС) почали забезпечувати нарахування і отримання власниками житла відповідних компенсацій. Але Постанова виявилась недосконалою, що потягло за собою невдоволення з боку осіб, уповноважених громадами для її виконання. Протягом року залежно від зміни ситуації в країні, Постанова чотири рази зазнавала змін,

при чому ці зміни стосувалися як змістовного наповнення, так і самого механізму виплат. Але брак часу для прогнозування наслідків її застосування обумовлював неефективність чергових змін, що призводило до соціальної напруги серед зацікавлених осіб. Тому проведення дослідження щодо налагодження умов для виконання повноважень ОМС в частині забезпечення компенсацій власникам житла за проживання ВПО, передбачених Постановою № 333, є актуальним і своєчасним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Починаючи з 2014–2015 р. українські наукові установи почали активно досліджувати проблеми ВПО.

Проблеми, пов'язані з появою на Україні внутрішньо переміщених осіб через військове вторгнення Російської Федерації, вивчали Тітар І., Хандій О., Караченцева М., Смаль В., Позняк В. У своїй монографії Булеца С., Лазур Я.В., Котляр О.І. та ін. висвітлюють міжнародні та національні аспекти забезпечення прав ВПО [1, с. 5]. Проблематика застосування законодавства щодо захисту прав ВПО та осіб, які надають їм прихисток, наразі підлягає подальшому вивченню.

Метою є порівняльний аналіз Постанови № 333 «Про затвердження Порядку компенсації витрат за тимчасове розміщення (перебування) внутрішньо переміщених осіб» та змін до неї для попередження неефективності управлінських рішень.

Виклад основного матеріалу. Законом України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», гарантовано надання прихистку ВПО [2]. Будь яка особа, що прибула з території, де проводяться військові дії, може звернутися до виконавчого комітету територіальної громади з метою отримати допомогу в її поселенні.

Для захисту інтересів громадян, які надали житло внутрішньо переміщеним особам у приватних садибах, 22.03.2022 року набрала чинності Постанова КМУ № 333 «Про затвердження Порядку компенсації витрат за тимчасове розміщення внутрішньо переміщених осіб, які

перемістилися у період воєнного стану і не отримують щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг» [3].

Зупинимося на наданих громадам повноваженнях щодо застосування Постанови № 333 та проаналізуємо зміни, внесені до неї (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльна таблиця найсуттєвіших змін до Порядку компенсації за тимчасове розміщення (перебування) внутрішньо переміщених осіб, які вносилися протягом його дії

Постанова № 333 22.03.2022	Зміни	Після змін
Компенсація надається за проживання ВПО: перемістилися з території адміністративно-територіальної одиниці, на якій проводиться бойові дії та яка визначена в переліку, затвердженому розпорядженням КМУ від 6.03.02 р. № 204, і не отримують щомісячної адресної допомоги ВПО для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг	Постанова № 490 від 29.04.2022 Постанова № 977 від 30.08.2022 Постанова № 1094 від 30.09.2022 Постанова № 1364 від 06.12.2022 Постанова № 521 від 23.05.2023	які перемістилися з територій, на яких ведуться бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, інформація про які є складовою частиною переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією
Компенсація надається фізичним особам — громадянам України віком від 18 років, які є власниками жилих приміщень приватного житлового фонду	Постанова № 490 від 29.04.2022 Постанова № 977 від 30.08.2022	які є власниками житла або їх представниками, наймачами (орендарями) житла державної або комунальної власності, спадкоємцями, які прийняли спадщину, крім членів своєї сім'ї у розумінні <u>Сімейного кодексу України</u>
Серед поданих особою документів – документи , які підтверджують відсутність заборгованості за житлово-комунальні послуги	Постанова № 490 від 29.04.2022	Факт відсутності заборгованості за житлово-комунальні послуги особа, що розмістила внутрішньо переміщених осіб, підтверджує своїм підписом
Власник жилого приміщення НЕ пізніше наступного дня з дня розміщення ВПО, а також в день припинення розміщення або зміни їх кількості зобов'язаний подати 2 заяви (одну довільної форми) з інформацією про осіб чи їх зміну в переліку осіб, розміщених у жиллому приміщенні	Бланки заяв піддавалися змін відповідно до - Постанови № 490 від 29.04.2022 р ; - Постанови № 977 від 30.08.2022; - Постанови № 1094 від 30.09.2022; - Постанови № 1364 від 06.12.2022	Особа, що розмістила ВПО, подає інформацію згідно з додатком 2 про себе та кожну з розміщених осіб із пред'явленням підтверджених документів, а в день припинення розміщення внутрішньо переміщених осіб або зміни їх кількості подати повідомлення

		згідно з <u>додатком 1 (решту виключено)</u>
Компенсація здійснюється за рахунок коштів з державного та місцевих бюджетів (зокрема резервного фонду бюджету), коштів підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності і господарювання. іноземних держав та міжнародних організацій	Постанова № 490 від 29.04.2022 Постанова № 977 від 30.08.2022 Постанова № 1094 від 30.09.2022	Компенсація здійснюється за рахунок коштів Товариства Червоного Хреста України

Джерело: систематизовано автором за: [3; 4; 5; 6]

Вивчаючи первинні дані щодо кількості ВПО, щодо проживання яких використовувався механізм відшкодування коштів, можна зробити висновок, що ОМС по різному організували роботу з надання компенсацій особам, які їх прихистили. Оскільки в Постанові не визначено, на який структурний підрозділ місцевими радами мають покладатися ці обов'язки, ними стали у різних територіальних громадах різні відділи або посадові особи - відділи соціального захисту населення, ЦНАПи, відділи ЖКГ, уповноважені особи старостатів, ін. Але, на наш погляд, найбільш якісно механізм працює тоді, коли він реалізується через відділи соціального захисту населення. В порівнянні з іншими структурними підрозділами, відділи соціального захисту проводять реєстрацію ВПО та ведуть контроль за їх проживанням, тому можуть вчасно проінформувати осіб, які прихистили, про можливість отримувати компенсацію. Завдяки зібраній інформації, вони можуть швидше виявити неправдиве подання інформації в заявах і, таким чином, попередити зловживання.

Прямую залежність між якістю проведення роз'яснювальної роботи з членами громади щодо надання прихистку ВПО і обсягами нарахування компенсації видно на прикладі Мачухівської сільської ради Полтавського району Полтавської області. Наприклад, відділом житлово-комунального господарства громади при співпраці з відділом соціального захисту та старостами у квітні 2023 р. було нараховано та виплачено компенсацію за проживання 373-х ВПО з 650-ти зареєстрованих у громаді 104-м особам, які

їх прихистили, на суму 126874 грн. З 60-ти громад Мачухівська сільська рада стала однією з 20-ти в Полтавській області, яка нарахувала і виплатила компенсацію за проживання ВПО в березні 2022 року.

Через неврегульованість певних пунктів Постанови та відсутність роз'яснень у її застосуванні, у більшості громад взагалі не наважилися приймати заяви від населення щодо виплати компенсації за березень 2022 року, хоча протягом цього місяця через складну ситуацію на фронті був значний приплив ВПО та висока активність мешканців надати прихисток. Тому виникла нагальна потреба в її доопрацюванні та внесенні змін. Особливо багато нарікань було на роботу веб-ресурсу "Прихисток", реєстрація житла на платформі якого стала обов'язковою умовою для отримання компенсації. У перші ж дні запуску веб-ресурсу його програмне забезпечення не дозволяло оперативно вносити дані та отримувати необхідну інформацію, що стримувало процес оформлення виплат. Багато українських громадян боялися реєструвати житло на платформі «Прихисток» через відсутність надійної гарантії захисту свого майна. Але, при всіх своїх недоліках веб-ресурс, на якому реєстрували житло не лише українці, а громадяни з інших країн, допоміг ВПО знайти житло за кордоном. Згодом, після прийняття урядом Постанови № 490[4], обов'язковість реєстрації житла на платформі для отримання компенсації була скасована. Ця зміна до Постанови спростила прийняття документів.

Постановою № 333 чітко не визначався перелік осіб, які мали право отримувати компенсацію. За першою редакцією, її могли отримувати лише власники житлових приміщень або їх представники. У Постанові № 490 це коло розширено – додалися їх представники, наймачі (орендарі) житла державної або комунальної власності, спадкоємці, які прийняли спадщину, і безоплатно розміщували у своїх житлових приміщеннях внутрішньо переміщених осіб, крім членів своєї сім'ї. Досить часто виникає факт, коли власники житла помирають або загиблі, а переселенці продовжують жити у

їхніх приміщеннях. До цього часу питання, кого вважати спадкоємцем, не врегульоване і покладене на розсуд територіальних громад.

Постановою № 977 [5] передбачено також можливість отримання компенсації власниками майна віком до 18 років, зокрема їх батьками чи опікунами.

Щодо самих ВПО, то розробники Порядку компенсації чотири рази (це добре демонструє таблиця) переглядали категорії ВПО, на проживання яких повинна нараховуватися компенсація. Наприклад, після вступу в силу Постанови № 1094 [6] громадяни можуть отримати компенсацію лише на тих осіб, які перемістилися з громад, перелік яких формується відповідно до Положення про інформаційну систему формування переліку територіальних громад, які розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні), затвердженого Постановою КМУ від 7 травня 2022 р. № 562 [7]. Тобто, коли житло ВПО перебуває на деокупованих територіях, навіть якщо це не вся громада, а її населений пункт, і воно придатне для проживання і повернення до нього, то отримувати виплати на таких переміщених осіб стає неможливим.

Дискусія на початку застосування Постанови № 333 виникла через відсутність у деякого кола заявників витягу з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, яким підтверджено право власності на житло. Відповідно до статті 328 Цивільного кодексу України право власності набувається на підставах, що не заборонені законом, зокрема із правочинів (приватизація, міна, купівля-продаж, дарування, спадкування та ін.). Частиною першою статті 182 Цивільного кодексу України встановлено, що право власності та інші речові права на нерухомі речі, обтяження цих прав, їх виникнення, перехід і припинення підлягають державній реєстрації [8]. Ці випадки стосуються набуття права власності після 1 січня 2013 року.

Згідно з вказаним Законом (стаття 3) речові права на нерухоме майно та їх обтяження, що виникли до 1 січня 2013 року, визнаються дійсними за наявності або за умов реєстрації таких прав відповідно до законодавства, що діяло на момент їх виникнення, або якщо на момент виникнення таких прав діяло законодавство, що не передбачало їх обов'язкової реєстрації.

В роз'ясненнях до Постанови прописано документи, якими право власності на майно може підтверджуватися при поданні заяви у випадку відсутності реєстрації такого права. Це перелік згідно ст. 328 ЦКУ. Думки розійшлися щодо останнього абзацу роз'яснень, де вказується на «інші» документи. Наразі юридична служба вбачає в якості одного з таких документів мати на увазі виписку з книги погосподарського обліку. Погосподарський облік ведеться всіма місцевими радами, виписка з неї є підставою для судів визнавати право власності на нерухомість. В першу чергу це стосується нерухомості, що знаходиться в сільській місцевості.

З виходом кожної наступної постанови змінювалися і бланки заяв для оформлення компенсації, і їх зміст, що значно ускладнило ведення документації. Законодавець прагнув вдосконалити форми бланків, щоб повніше відобразити дані виходячи зі змін в самих постановах.

Протягом строку розгляду заяви уповноважені особи виконавчого органу проводять перевірку наведених у заяві відомостей з відвідуванням (у разі потреби) місця розміщення ВПО. Це комісія, створена розпорядженням сільського голови, до якої входять як правило уповноважені на виконання постанови особи, представники відділів соціального захисту населення та старостатів.

Якщо на момент перевірки, яка проходить у робочий час і після закінчення місяця, на який заявлено, і виявляється, що ВПО або частина їх за адресою реєстрації відсутні і пояснюють, що начебто тимчасово, перевіряючий орган має долучити до комісії інші факти, що підтвердять або спростують ці пояснення. Це і акти обстеження за підписом місцевого

депутата та сусід, зокрема. В Порядку не вказано, скільки днів у місяць особа має право бути тимчасово відсутньою, щоб власник житла мав право на виплати. Наприклад, ВПО знаходиться на стаціонарному лікуванні чи у відрядженні. Перевірка повинна бути ретельною, але не повинна порушити права ні ВПО, ні осіб, які їх прихистили, і не створити конфлікт чи соціальну напругу. Алгоритм її проведення у Порядку не вписано, тому місцевими органами було б доцільно розробити його та затвердити. У разі виявлення у заяві недостовірної інформації, виконавчий орган приймає рішення про відмову у виплаті компенсації.

Постановою № 333 вимагалось надання в пакеті документів до заяви доказів про відсутність заборгованості власника приміщення чи його представника за комунальні послуги, що зовсім викликало обурення. Адже перевірити такий факт уповноваженим особам було неможливо, і наданих квитанцій про оплату було не достатньо. Держава пішла назустріч громадянам, і змінами, вписаними в Постанові № 977, заборгованість за комунальні послуги визначено відповідальністю самого заявника, а не відповідальних за нарахування посадових осіб.

Згідно п.1 Постанови № 1094 до сьогодні фінансування для виплати компенсацій здійснює Товариство Червоного Хреста України. На вимогу приватних фондів територіальним громадам доводилось вносити зміни в порядок прийому документів, у форми бланків для заповнення. Але діалогового майданчику між місцевою владою та Товариством Червоного Хреста України досі не налагоджено, що ускладнює обмін інформацією між ними, затягує в часі виправлення помилок, і власникам житла іноді місяцями доводиться чекати на свої кошти.

Постановою № 977 від 30.08.2022 року «Деякі питання, пов'язані з компенсацією за тимчасове розміщення (перебування) внутрішньо переміщених осіб» було визначено Положення про функціонування інформаційно-аналітичної системи обліку даних (далі - ІАС), пов'язаної з

компенсацією витрат за тимчасове розміщення (перебування) ВПО. Система виявилась не досконалою. Найпоширенішими недоліками є, зокрема, той, що система після внесення в неї відомостей розрахунок робить неправильно. З іншого боку, повноцінна робота ІАС попередить можливі задвоєння виплат на ВПО, якщо в заяві будуть вказані особи, що вже перереєструвалися в інше житло, сприятиме прозорості у виконанні поставлених завдань.

Висновки. Отже, одними з повноважень територіальних громад щодо роботи з внутрішньо переміщеними особами, отриманих з початком введення воєнного стану, стали забезпечення надання прихистку ВПО у садибах громадян та нарахування компенсації власникам житла за їх проживання. Виконавчі органи територіальних громад зіткнулися з багатьма викликами щодо їх реалізації, зокрема потребою в організації роботи уповноважених осіб, недосконалою роботою електронних ресурсів та постійними змінами до законодавчих актів, які регулюють цей напрям роботи. Кількість осіб, на яких нараховано компенсацію, у співвідношенні до загального числа зареєстрованих ВПО у тій чи іншій громаді говорить про якість цієї роботи. Порядок компенсації в період його дії змінювався чотири рази. Внесення змін до Порядку здійснювалось внаслідок швидкої зміни ситуації в країні та на фронті або внаслідок виявлення чи виникнення суперечностей щодо його виконання. Електронні ресурси, створені для прозорості дії Порядку та систематизації даних, працюють незадовільно і потребують доопрацювання, але дуже необхідні для зменшення помилок під час нарахувань. Зміна джерел фінансування у період виплат призводить до затримки з виділеннями коштів і, відповідно, до конфліктів. Внесення змін до постанов щодо порядку нарахування за проживання ВПО врешті дозволило налагодити систему виплат досить якісно та охопити ними максимальну кількість осіб, що зменшило соціальну напругу. Місцеві

органи влади повинні докладати всіх зусиль щодо максимального захисту прав ВПО та осіб, які надали їм прихисток.

Для покращення якості виконання повноважень щодо нарахування компенсації на проживання ВПО пропонуємо:

- виконання Постанови № 333 повинно бути посадовими обов'язками відділів соціального захисту населення територіальних громад, оскільки вони займаються реєстрацією ВПО і краще за інші структурні підрозділи володіють інформацією щодо них;
- створити діалоговий майданчик між Мінреінтеграції, місцевою владою, внутрішньо переміщеними особами та приватними фондами. Він дасть можливість вчасно опрацьовувати документи
- територіальним громадам розробити алгоритм (порядок) проведення перевірки для підтвердження факту проживання та присутності-відсутності ВПО за місцем реєстрації, та затвердити його відповідним чином;
- врегулювати питання нарахування компенсації спадкоємцям померлих власників житла і чітко прописати в Порядку компенсації, хто з них має право її отримувати.

Якісно організована робота в місцевих радах щодо нарахування компенсації за тимчасове розміщення (перебування) ВПО сприяє збільшенню кількості громадян, бажаючих надавати прихисток, і відіграє велику роль у створенні позитивного мікроклімату в громадах у військовий час, позитивно впливає на інтеграцію внутрішньо переміщених осіб.

Література

1. Механізм забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб: національний та міжнародний аспекти / [С.Б. Булеца, О.І. Котляр, Я.В. Лазур та ін.]; за заг. ред.: д-ра юрид. наук, проф. О.Я. Рогача; д-ра юрид.

наук, проф. М.В. Савчина; к.ю.н., доц. М.В. Менджул. Ужгород : РІК-У, 2017. 348 с.

2. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 29.10.2022 р. № 1706-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text> (дата звернення: 08.06.2023)
3. Про затвердження Порядку компенсації витрат за тимчасове розміщення (перебування) внутрішньо переміщених осіб : Постанова Кабінету Міністрів № 333 від 19.03.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 08.06.2023)
4. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 19 березня 2022 р. № 333 : Постанова Кабінету Міністрів № 490 від 29 квітня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/490-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.06.2023)
5. Деякі питання, пов'язані з компенсацією за тимчасове розміщення (перебування) внутрішньо переміщених осіб : Постанова Кабінету Міністрів № 977 від 30 серпня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/977-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.06.2023)
6. Про внесення змін до Порядку компенсації витрат за тимчасове розміщення (перебування) внутрішньо переміщених осіб : Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1094-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.06.2023)
7. Про затвердження Положення про інформаційну систему переліку територій, на якій ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією : Постанова Кабінету Міністрів України від 7 травня 2022 р. URL:

<https://ips.ligazakon.net/document/KP220562?an=1> (дата звернення: 11.06.2023)

8. Цивільний Кодекс України. Документ 435-IV, чинний, поточна редакція (редакція від 10.06.2023). Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. №№ 40-44. Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 11.06.2023)

References

1. Mekhanizm zabezpechennia prav vnutrishno peremishchenykh osib: natsionalnyi ta mizhnarodnyi aspekty / [S.B. Buletsa, O.I. Kotliar, Ya.V. Lazur ta in.]; za zah. red.: d-ra yuryd. nauk, prof. O.Ia. Rohacha; d-ra yuryd. nauk, prof. M.V. Savchyna; k.iu.n., dots. M.V. Mendzhul. Uzhhorod : RIK-U, 2017. 348 s.
2. Pro zabezpechennia prav i svobod vnutrishno peremishchenykh osib : Zakon Ukrainy vid 29.10.2022 r. № 1706-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text> (date of access: 08.06.2023)
3. Pro zatverdzhennia Poriadku kompensatsii vytrat za tymchasove rozmishchennia (perebuvannia) vnutrishno peremishchenykh osib : Postanova Kabinetu Ministriv № 333 vid 19.03.2022 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2022-%D0%BF#Text> (date of access: 08.06.2023)
4. Pro vnesennia zmin do postanovy Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 19 bereznia 2022 r. № 333 : Postanova Kabinetu Ministriv № 490 vid 29 kvitnia 2022 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/490-2022-%D0%BF#Text> (date of access: 09.06.2023)
5. Deiaki pytannia, poviazani z kompensatsiieiu za tymchasove rozmishchennia (perebuvannia) vnutrishno peremishchenykh osib : Postanova Kabinetu Ministriv № 977 vid 30 serpnia 2022 r. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/977-2022-%D0%BF#Text> (date of access: 10.06.2023)

6. Pro vnesennia zmin do Poriadku kompensatsii vytrat za tymchasove rozmishchennia (perebuvannia) vnutrishno peremishchenykh osib : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30 veresnia 2022 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1094-2022-%D0%BF#Text> (date of access: 10.06.2023)
7. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro informatsiinu systemu pereliku terytorii, na yakii vedutsia (velysia) boiovi dii abo tymchasovo okupovanykh Rosiiskoiu Federatsiieiu : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 7 travnia 2022 r. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KP220562?an=1> (date of access: 11.06.2023)
8. Tsyvilnyi Kodeks Ukrainy. Dokument 435-IV, chynnyi, potochna redaktsiia (redaktsiia vid 10.06.2023). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR). 2003. №№ 40-44. St. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (date of access: 11.06.2023)